

Stéfanus

Periodethema: Handelingen
Handelingen 6: 1-15 en 7: 54-60

a. De verkiezing van Stéfanus (Hand. 6: 1-7)

UITLEG VAN DE TEKST

Vorige keer ging de vertelstof over Ananias en Saffira. We hebben toen bij die geschiedenis geschreven: waar de Heere Zijn Kerk bouwt, daar bouwt de duivel zijn kapel. De satan is er altijd op uit om het werk van de Heere tegen te houden of ongedaan te maken door bijv. verdeeldheid te zaaien. We moeten dat ook bij dit gedeelte zeggen. De diaconie is namelijk ontstaan door onenigheid in de christelijke gemeente. Er waren twee groepen binnen de gemeente te Jeruzalem: de Grieken en de Hebreëen. Met de Grieken worden de vele immigranten bedoeld die Jeruzalem herbergde, Joden en Jodengenoten, afkomstig uit de omliggende Grieks sprekende landen. Vaak kwamen deze Joden op latere leeftijd naar Jeruzalem om daar hun levensavond door te brengen. Daarom waren er onder hen vele weduwen, die het Aramees (Hebreeuws) nauwelijks konden spreken. Daarnaast had je de Hebreëen. Dat zijn de Joden die in Israël zijn geboren en het Aramees als moedertaal hadden. Door de groei van de gemeente werden bepaalde weduwen 'in de dagelijkse bediening', d.w.z. de dagelijkse verzorging met voedsel, overgeslagen. Dit betreft de Griekse weduwen. Hierop leveren de Grieken kritiek. Hoewel de klachten tegen de Hebreëen worden geuit en niet tegen de apostelen die voor de verdeling van het eten zorg droegen, trekken zij het zich wel aan en roepen 'de menigte der discipelen', dat is de hele gemeente samen. De apostelen vinden het niet goed dat zij de prediking van het Evangelie moeten nalaten om voor de behoeftigen te zorgen.

De oplossing van dit probleem is dat er moet worden uitgezien naar zeven mannen die in het vervolg zorgdragen voor de verdeling van het eten, dan kunnen de apostelen zich geheel wijden aan het gebed en de verkondiging van het Evangelie. De zeven mannen moeten goede getuigenis hebben. Ze moeten goed bekend staan. En als tweede moeten ze vol zijn van de Heilige Geest en van wijsheid. In vers 5 lezen we dat de gemeente instemt met dit voorstel en zeven mannen kiest. Als eerste wordt Stéfanus genoemd. Alleen van hem wordt gezegd dat hij een man 'vol des geloofs en des Heilige Geestes' is. Blijkbaar viel dit op. Dat blijkt ook wel uit het vervolg. Als tweede noemt Lukas: Filippus. Evenals bij Stéfanus gaat de evangelist ook op de arbeid die deze diaken mag verrichten uitvoerig in (Hand. 8: 5-40). Uit Hand. 21: 8-10 blijkt dat Lukas verschillende dagen bij deze Filippus in Caesarea gelogeed heeft. Van Prochorus, Nicanor, Timon en Parmenas weten we verder niets. Nicolaüs wordt een Jodengenoot genoemd uit Antiochië. Jodengenoten waren heidenen die helemaal tot het Jodendom waren overgegaan door zich te laten besnijden en zich te onderwerpen aan de hele wet. Het is opvallend dat alle zeven gekozen diakenen Griekse namen dragen. We nemen daarom aan dat ze tot de Griekssprekende families behoorden. Wanneer de mannen verkozen zijn, worden ze aan de apostelen voorgesteld. Na gebeden te hebben, leggen ze hen de handen op om hen Gods zegen voor hun taak mee te geven. Dit gedeelte wordt in vers 7 afgesloten met de mededeling dat 'het Woord Gods wies'. Dat betekent dat het Evangelie meer en meer wordt verbreid en bovenal wordt gezegend doordat veel mensen tot geloof komen.

Lukas vermeldt dat er ook een grote schare priesters tot geloof komt, terwijl in Hand. 4: 1 door hen nog meegewerkt wordt aan de arrestatie van Petrus en Johannes!

TER OVERWEGING

In dit gedeelte gaat het over het ontstaan van de diaconie, zoals we die nog steeds kennen. Maak het in de vertelling maar concreet. Wat doen de diakenen? Hebben ze nog dezelfde taak als toen? Het zou mooi zijn als na de vertelling er een diaken uit de gemeente wat over zijn werk vertelt. Voor de kinderen is een diaken iemand die geld ophaalt; wat hij met dat geld doet, weten ze vaak niet. Ondanks allerlei sociale voorzieningen van de overheid heeft de kerk nog steeds de taak om te zorgen voor mensen die het moeilijk hebben. Dichtbij, maar ook verder weg, bijv. de slachtoffers van de tsunami's. De diakenen zorgen overigens niet alleen dat er voor de armen voedsel en geld is, maar moeten ook (volgens het bevestigingsformulier) 'met troostelijke redenen uit het Woord van God de armen en ellendigen hulp bewijzen'. Een diaken moet dus niet alleen brood geven, maar ook over het Brood des Levens spreken.

b. Gevangenneming van Stéfanus (Hand. 6: 8-15)

UITLEG VAN DE TEKST

Dat de diakenen ook het Evangelie gaan verkondigen, blijkt wel uit vers 8. Hun woorden worden, evenals bij de apostelen, bevestigd door wonderen en grote tekenen (waarschijnlijk van genezing), zoals we dat van Stéfanus lezen, een man 'vol van geloof en kracht'. Hij getuigt overal van de Heere Jezus, vooral in de synagogen om zo Joden te winnen voor het geloof in Christus. De synagoge deed vaak dienst als leerhuis. Er werden hele disputen gehouden. Jeruzalem kende in die dagen verschillende synagogen, waarvan sommigen toebehoorden aan een gemeenschap. Zo was er bijv. een Alexandrijnse synagoge. De 'Libertijnen' zijn de vrijgelaten nakomelingen van Joden die in het verleden als slaaf naar Rome waren gedeporteerd. Hellenistische (Griekssprekende) Joden afkomstig uit verschillende landen gaan in dispuut met Stéfanus. Het lukt hen niet om hem met strikvragen te kunnen vangen of verslaan. Stéfanus sprak immers met wijsheid en de Geest. Vervolgens zoeken zij naar mannen die bereid waren een aanklacht in te dienen bij de Joodse raad tegen Stéfanus. Deze mannen komen met lasterlijke woorden. Volgens hen zou Stéfanus de wet van Mozes lasteren en daarmee God Zelf. Met dit valse getuigenis weten ze niet alleen het volk in opschudding te brengen, maar ook de ouderlingen en de Schriftgeleerden.

Het gevolg is dat Stéfanus gevangengenomen wordt en voor de Joodse raad, het Sanhedrin, gebracht. De valse getuigen beweren daar dat Stéfanus niet ophoudt lasterlijke woorden te spreken tegen deze heilige plaats en de wet. Zij hebben hem horen zeggen dat Jezus 'deze plaats', dat is de tempel, zal verbreken en de 'zedes', gewoonten, gebruiken, geboden, veranderen, die Mozes aan hen heeft overgeleverd. Als deze beschuldigingen waar zijn, moet Stéfanus zwaar gestraft worden. Daarom kijken allen gespannen naar hem om te horen hoe hij zich zal gaan verdedigen. Ze verwachten een angstige, zenuwachtige Stéfanus, maar zien dat zijn aangezicht blinkt als het aangezicht van een engel. Dit kind van God staat niet alleen tegenover de vijanden, de Heere is bij hem. Wanneer Mozes in de nabijheid van God is geweest, lezen we ook dat de heerlijkheid van zijn gezicht afstraalde. De man die ervan wordt beschuldigd de wet van Mozes te verwerpen gaat hier op Mozes lijken.

TER OVERWEGING

Uit dit gedeelte blijkt dat een volgeling van de Heere Jezus ook te maken krijgt met vervolging. In Joh. 15: 20 voorzegt Hij het al: 'een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer. Indien zij Mij vervolgd hebben, zij zullen ook u vervolgen.' Ook wanneer de kinderen eerlijk voor de Naam van de Heere uitkomen, zal hen dat niet altijd in dank worden afgenomen. Die hemelse glans die van Stéfanus afstraalt, heeft hij niet van zichzelf. Zoals een maan licht geeft door de stralen van de zon, zo straalt het aangezicht van deze diaken door de stralen van de Zon der gerechtigheid. We zien het hier, maar ook in onze tijd, dat de wortel van de haat uiteindelijk gericht tegen Jezus als de Christus, de enige en volkomen Zaligmaker. Met de oudere kinderen kunnen wat concrete voorbeelden besproken worden waaruit de vijandschap tegen de christenen en daarmee tegen Christus blijkt.

c. Steniging van Stéfanus (Hand. 7: 54-60)

UITLEG VAN DE TEKST

In verzen 1 t/m 53 kunnen we lezen hoe Stéfanus zich verdedigt of eigenlijk preekt. Hij vertelt de geschiedenis van God met Zijn volk. Hij vertelt over Gods grote daden. Hij zegt o.a. dat de ware dienst des Heeren niet gebonden is aan de tempel. De Allerhoogste woont niet in een huis met handen gemaakt. Daarom mag men nooit God en de tempel op één lijn zetten. Daarom richt hij zich tegen de leden van het Sanhedrin, dat zij zich niet willen buigen voor God en onbesneden zijn van hart, zodat zij de Heilige Geest weerstaan.

Daarom hebben zij de Rechtvaardige, de Heere Jezus, gedood. Aan het slot van zijn rede klaagt hij zijn aanklagers aan en stelt zijn beschuldigers in staat van beschuldiging. Vers 54 vermeldt de reactie van het Sanhedrin. De leden worden ontzettend boos. 'Als zij nu dit hoorden, barstten hun harten.' Ze worden woedend. 'En zij knersten de tanden tegen hem.' Dat is een uiting van haat. Ze zouden hem wel willen verslinden! Vers 55 vermeldt daartegenover de houding van Stéfanus. Hij is vol van de Heilige Geest en kijkt op naar de hemel. Daar ziet hij de heerlijkheid Gods die hem wacht en Jezus, staande ter rechterhand Gods. Meestal is er sprake van dat Jezus zit aan de rechterhand van God; hier staat Hij. Hier staat Hij Stéfanus bij. Hier staat Hij Zijn kind op te wachten: nog even, Stéfanus en je bent Thuis, voor eeuwig Thuis. Stéfanus zegt wat hij mag zien, hij getuigt daarmee van de opstanding en de hemelvaart van de Heere Jezus, maar zij willen het niet horen. Ze roepen met grote stem, opdat ze hem niet horen. Ze stoppen hun oren en vallen op hem aan. Hij wordt buiten de stad geworpen en gestenigd. De steniging is de officiële straf voor de Godslastering. Zonder dat er een gerechtelijk vonnis is uitgesproken, zonder toestemming van de Romeinse overheid wordt de doodstraf uitgevoerd. Wel wordt het min of meer uitgevoerd volgens de richtlijnen die daarvoor opgesteld waren. De twee getuigen moesten de eerste stenen gooien. Ze leggen hun mantels aan de voeten van Saulus neer, die toen ongeveer dertig jaar moet zijn geweest. Treffend zijn de laatste woorden van Stéfanus. Het doet denken aan twee kruiswoorden van de Heere Jezus. Hij beveelt zijn geest aan de Heere Jezus. Hij weet zich het eigendom van Hem en is dan ook bereid voor zijn Heere en Heiland te sterven. Hij bidt, evenals de Heere Jezus, voor zijn vijanden,

voor hen die hem stenigen en vraagt of de Heere hen deze zonde niet toerekent. Als hij die laatste woorden gesproken heeft, ontslaapt hij. Er wordt hier niet gesproken van sterven, maar van ontslapen. Gods kinderen ontslapen. Op de jongste dag worden ze opgewekt en dan zullen ze met ziel en lichaam de Heere voor eeuwig mogen groot maken.

TER OVERWEGING

Probeer dit aangrijpende slot sober te vertellen. Laat in de vertelling de tegenstelling duidelijk blijken. Het Sanhedrin tegenover Stéfanus. De mens zonder de Heilige Geest en de mens vol van de Heilige Geest. Het Sanhedrin bevindt zich hier a.h.w. voor de poorten van de hel, waar weinig zal zijn en knersing der tanden. Stéfanus bevindt zich voor de poorten van de hemel. Dwars door de vergaderzaal loopt a.h.w. een scheidslijn. Loopt deze scheidslijn ook niet dwars door deze wereld? De Heere Jezus heeft gezegd: 'Wie niet voor Mij is, is tegen Mij.' Aan welke kant staan wij? Als we nog aan de verkeerde kant staan, aan de kant van het Sanhedrin, waar we van nature allen staan, dan kan en wil de Heere van een hater nog een liefhebber maken. Dat zien we bij Saulus. Stéfanus was de eerste martelaar. Dat woord betekent eigenlijk getuige. Stéfanus kon niet anders dan getuigen, omdat hij de Heere lief had. Hij gunde ook die mensen zo graag de zaligheid. Hij heeft zijn getuigenis met zijn leven moeten betalen. Maar: 'zalig zijn zij die vervolgd worden om der gerechtigheid wil; want hunner is het Koninkrijk der hemelen' (Matth. 5: 10).

GELOFSLEER

Zie voor lijden om Christus' wil Nederlandse Geelofsbelijdenis artikel 37.

